

II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bibliografia – teoria, praktyka, dydaktyka”, Warszawa, 7-8 listopada 2012.

W dniach 7-8 listopada 2012 r. odbyła się II Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bibliografia – teoria, praktyka, dydaktyka”. Pierwsza konferencja z tego cyklu, organizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego zwołana była na początku 2008 r. Organizatorzy (Radzie Naukowej Konferencji przewodniczyła prof. dr hab. Jadwiga Woźniak-Kasperek, funkcję sekretarza pełnił dr Grzegorz Gmiterek) zaprosili praktyków i teoretyków bibliografii na kolejne spotkanie, które – jak napisali w zaproszeniu – miało się stać okazją do zastanowienia się nad stanem bibliografii jako dyscypliny naukowej, organizacją działalności bibliograficznej w Polsce w odniesieniu do bibliografii narodowej, bibliografii regionalnych i specjalnych, czy dydaktyką bibliografii w szkołach wyższych. Konferencja miała dać również okazję do refleksji nad stosowanymi standardami i normami bibliograficznymi oraz zwrócić uwagę na wpływ technologii informacyjnych na postać bibliografii. Wszystkie te zagadnienia znalazły odbicie w wygłoszonych referatach.

W grupie wystąpień przedstawiających zagadnienia metody opracowania spisów i bibliograficznych baz danych znalazły się wypowiedzi emerytowanej pracownicy Biblioteki Narodowej Danuty Bilikiewicz-Blanc, która przedstawiła referat pt. *Bibliograficzna Baza książek polskich i dotyczących Polski opublikowanych za granicą w latach 1939–1955: na podstawie publikacji Polonica Zagraniczne. Bibliografia za okres od września 1939 do 1955 roku*. Z kolei Artur Znajomski z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie przedstawił metodykę opracowania spisów bibliograficznych poświęconych zbrodni katyńskiej (*Bibliografie zbrodni katyńskiej. Rozwój i metodyka*). Kwestie gromadzenia i selekcji materiałów w retrospektywnych bibliografiach specjalnych omówił Tomasz Kędziora (*Wybrane problemy bibliografii specjalnej retrospektywnej. Gromadzenie i selekcja. Klasyka i współczesność*) z Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Autor niniejszego sprawozdania przedstawił metodę opracowania katalogów internetowych (*Katalog internetowy. Wymierający gatunek?*), które przez pewien okres były jednym z narzędzi umożliwiających orientację w zasobach Sieci, a obecnie są głównie wykorzystywane przez specjalistów od tzw. pozycjonowania stron internetowych. W rezultacie zaczynają dominować katalogi niskiej jakości, o chaotycznej strukturze, z ubogimi metadanymi.

Dwa wystąpienia dotyczyły bibliografii historycznych. Anna Gruca z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego przedstawiła referat pt. *Bibliografie historyczne w ocenie czasopism naukowych z zakresu historii*, natomiast Karol Sanojca i Małgorzata Pawlak z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego omówili metodykę opracowania Bibliografii historii Śląska tworzonej wspólnie przez zespół specjalistów z Polski, Czech i Niemiec („Przełamując fale” – międzynarodowa polsko-czesko-niemiecka Bibliografia historii Śląska. Dwadzieścia lat doświadczeń w tworzeniu wspólnego wydawnictwa i warsztatu informacyjnego). Do problematyki historycznej nawiązał także w swoim wystąpieniu Adam Nowak z Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego w referacie *Historia bibliografii. Propozycja periodyzacji, punkty zwrotne cykli bibliograficznych*.

Małgorzata Jaskowska (*Potrzeba, trudności i formy przekazywania wiedzy i umiejętności w zakresie bibliograficznych systemów informacyjno-wyszukiwawczych studentom – przedstawicielom „pokolenia” Google*) z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, opisując m.in. swoje doświadczenia w zakresie nauczania wykorzystania bibliograficznych systemów informacyjnych, zwracała uwagę na problemy towarzyszące studentom w przyswojeniu efektywnego wykorzystania tych systemów. Z kolei Anna Matysek z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego dokonała analizy cytowań norm z zakresu informacji i dokumentacji w piśmiennictwie bibliotekoznawczym (*Czy korzystamy z norm? Obecność norm KT 242 w literaturze bibliotekoznawczej w latach 2000–2011*).

Drugi dzień obrad został w całości poświęcony wykorzystaniu nowych technologii w działalności informacyjnej. Otwierał go referat *Czy Pan istnieje Mr Johns? RDF – nowy model rekordu bibliograficznego* Marcina Roszkowskiego z Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Referent podkreślał, że dane bibliograficzne tworzone przez biblioteki praktycznie nie są wykorzystywane poza katalogiem bibliotecznym. Problemem jest nieadekwatna forma prezentacji/publikowania danych, które są nieczytelne dla pozabibliotecznych systemów informacyjno-wyszukiwawczych. Rozwiązaniem może być zastosowanie nowego modelu metadanych RDF – Resource Description Framework, który pozwala na opisywanie w sposób czytelny dla komputerów różnego typu dokumentów elektronicznych. Rozszerzeniem RDF jest OWL (Web Ontology Language), którego istotę przedstawił Bartłomiej Włodarczyk z Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej w referacie *Mapy tematów i RDF/OWL*. Podobnie, jak RDF, OWL umożliwia opisywanie i przetwarzanie danych dostępnych na WWW i jest jednym z elementów umożliwiających budowę tzw. Semantycznego Web-a. W nurt Sieci Semantycznej wpisują się także mapy tematów – inny standard opisywania dokumentów sieciowych zdefiniowany w normie ISO/IEC 13250:2003. W grupie wystąpień poświęconych standardom bibliograficznym mieściło się także wystąpienie Justyny Walkowskiej z Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego (PCSS), która w referacie *Próba automatycznego przekształcenia opisów publikacji z pol-*

skich bibliotek na model FRBR omówiła strukturę funkcjonalnego modelu rekordu bibliograficznego (Functional Requirements for Bibliographic Records), który nieco zrywa z metodą opisywania dokumentów opartą na standardzie ISBD, dążąc do opisywania relacji między opisywanymi dokumentami.

Magdalena Krynicka z Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej (*Bibliografia narodowa w świetle technologii semantycznych*) omówiła m.in. organizację działalności bibliograficznej w Bibliotece Narodowej i porównała je do rozwiązań stosowanych w innych krajach, m.in. praktykę automatycznego katalogowania dokumentów elektronicznych stosowaną w Niemczech.

Witold Sygocki z Ośrodka Informacji Naukowej i Dokumentacji Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (*Bazy bibliograficzne – narzędzie gromadzenia i wyszukiwania informacji*) zwrócił uwagę w swoim wystąpieniu na różnice w opracowaniu dokumentów w takich bazach danych, jak Web of Knowledge czy Scopus, i wynikające z tego konsekwencje dla wyszukiwania informacji.

Konferencję kończył referat Grzegorza Gmitterka z Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego pt. *Długoterminowa archiwizacja bibliotecznych zasobów cyfrowych. Szanse i zagrożenia*. Referent omówił obowiązujące standardy archiwizacyjne (OAIS – Open Archival Information System) oraz projekty archiwizacyjne, takie jak Krajowy Magazyn Danych koordynowany przez PCSS, projektowane przez Bibliotekę Narodową Narodowe Repozytorium Dokumentów czy działalność archiwizacyjną Narodowego Archiwum Cyfrowego. Scharakteryzował także narzędzia służące do budowy cyfrowych repozytoriów, m.in. dMuseion, dLibra.

Warto podkreślić wzorową organizację konferencji, która – jak już zapowiedziała prof. dr hab. Jadwiga Woźniak-Kasperek – będzie kontynuowana w przyszłości. Obrady dowiodły bowiem, że ciągle istnieje zapotrzebowanie na informację referencyjną, kierującą użytkownika do wartościowych zasobów dostępnych w drukowanej lub cyfrowej formie.

Adam Jachimczyk